FINAL REPORT GÓI PHẦN MỀM ỨNG DỤNG CHO TÀI CHÍNH

Name: Đặng Đức Duy

Student ID: K205030798

Ho Chi Minh 01 - 2023

TOPIC: PHÂN LOẠI CÔNG TY CHỨNG KHOÁN VIỆT NAM BẰNG PCA

Truy cập đường link vào github để xem tất cả về code: https://github.com/DucDuyDang/G-I-PH-N-M-NG-D-NG-CHO-T-I-CH-NH/blob/main/README.md

Table of Contents CHƯƠG 1: TỔNG OUAN ĐỀ TÀI......4 3. Cấu trúc báo cáo: _______4 1.1. Khái niệm PCA:_______5 2.1. Khái niệm về Scikit-learn: CHƯƠNG 3: PHÂN TÍCH BỘ DỮ LIỆU......9 1.Mô tả dữ liệu nguồn: 2. Phân tích kết quả: ______9 2.1.Import thư viện liên quan: ....9 **2.2. Clustering:** _______12 2.4.Gaussian Mixture model: 17 CHƯƠNG 4: PHẦN KẾT LUẬN ......20 TRÍCH DẪN ......21 PHU CHÚ:......22

CHƯƠG 1: TỔNG QUAN ĐỀ TÀI

1. Lý do chọn đề tài:

Trong lĩnh vực tài chính, thuật ngữ "đầu tư" (investing) và "kinh doanh" (trading) đều nhằm mục đích tìm kiếm lợi nhuận trên thị trường tài chính nhưng theo các cách thức khác nhau. Danh mục đầu tư (Investment Portfolio) là sự kết hợp các mã cổ phiếu khác nhau nhằm tối ưu hóa lợi nhuận và giảm thiểu rủi ro trong đầu tư. Vì rủi ro là một yếu tố luôn hiện hữu trong kinh doanh và đầu tư. Một nhà đầu tư thành công là người có thể cân bằng giữa hai yếu tố này và đạt mục tiêu đầu tư của mình.

Đa dạng hóa danh mục đầu tư là một trong những biện pháp quan trọng trong quản trị rủi ro khi đầu tư. Sự kết hợp phù hợp của nhiều mã chứng khoán trong ngành hoặc toàn thị trường giúp giảm rủi ro tổng thể so với việc nắm giữ một loại chứng khoán hay một loại tài sản duy nhất trên danh mục đầu tư.

Tùy vào nhu cầu đầu tư và theo biến động thị trường thì việc phân loại các doanh nghiệp có cùng mức độ biến động sẽ giảm thiểu rủi ro khi đầu tư vào 1 nhóm chứng khoán ấy. Một biến động của của nhóm ngành đó sẽ làm cho danh mục đầu tư của chúng ta sụt giảm nghiêm trọng vì thế phân loại dựa vào giá chứng khoán là một nhu cầu thiết thực và cấp thiết giúp nhà đầu tư tối ưu được vốn và năng cao lợi nhuận

2. Mục tiêu chủ đề:

- -Tìm được sự liên quan giữa các mã chứng khoán trên sàn chứng khoán Việt Nam dựa vào biến động về giá theo phương pháp PCA.
- -Tìm được quy luật (rule)/ nguyên nhân tạo ra sự phân loại không theo nhóm về cơ cấu vốn/ kết quả kinh doanh của các ngân hàng đã lên sàn chứng khoán VN.
- -Đánh giá tác động của việc lên sàn chứng khoán đến giá cổ phiếu nhóm ngân hàng.

3. Cấu trúc báo cáo:

Chương 1: Tổng quan đề tài

Chương 2: Cơ sở lý luận

Chương 3: Phân tích bộ dữ liệu

Chương 4: Kết luận

Phụ lục code

CHƯƠNG 2: CƠ SỞ LÝ LUẬN

1. Lý thuyết và phương pháp sử dụng:

1.1. Khái niệm PCA:

Principal Component Analysis (PCA) là Phân tích thành phần chính (PCA). Đây là nghĩa tiếng Việt của thuật ngữ Principal Component Analysis (PCA)

Phép phân tích thành phần chính (PCA) là một kỹ thuật được sử dụng để xác định một số lượng nhỏ của các biến không tương quan được gọi là thành phần chủ yếu từ một tập lớn của dữ liệu. Kỹ thuật này được sử dụng rộng rãi để nhấn mạnh sự thay đổi và nắm bắt được mô hình mạnh mẽ trong một tập dữ liệu. Phát minh bởi Karl Pearson vào năm 1901, phân tích thành phần chính là một công cụ được sử dụng trong mô hình dự báo và phân tích dữ liệu thăm dò. phép phân tích thành phần chính được coi là một phương pháp thống kê hữu ích và được sử dụng trong các lĩnh vực như nén hình ảnh, nhận diện khuôn mặt, khoa học thần kinh và đồ họa máy tính.

Đây là thuật toán sinh ra để giải quyết vấn đề dữ liệu có quá nhiều chiều dữ liệu, cần giảm bớt chiều dữ liệu nhằm tăng tốc độ xử lí, nhưng vẫn giữ lại thông tin nhiều nhất có thể (high variance).

1.2. Đặc điểm:

- PCA chuyển dữ liệu từ linear thành các thuộc tính mới không liên quan lẫn nhau.
- Chúng ta cần tìm ra chiều dữ liệu có độ quan trọng cao, nhằm giảm bớt việc tính toán, cũng như tăng tốc độ xử lý.

Việc làm như trên sẽ giúp cho chúng ta:

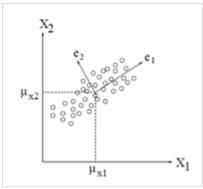
- Giảm chiều dữ liệu mà vẫn giữ được đặc trưng chính, chỉ mất đi "chút ít" đặc trưng.
- Tiết kiệm thời gian, chi phí tính toán
- Dễ dàng visualize dữ liệu hơn để giúp ta có cái nhìn trực quan hơn.

PCA tìm ra mean và principal components.

1.3. Phương pháp thực hiện của PCA:

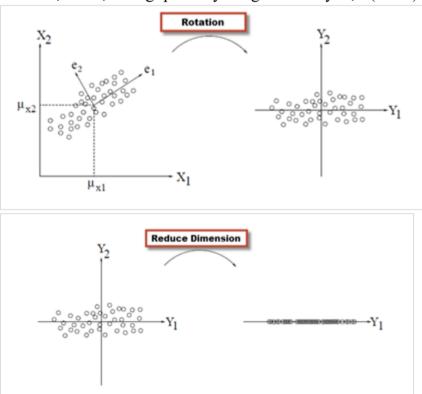
- Biến đổi X về dạng đồng nhất.
- Tính toán covariance matrix Σ
- Tîm eigenvectors của Σ
- Lấy K dimensions có giá trị variance cao nhất
- * Chúng ta sẽ bắt đầu bằng một ví dụ mang tính chất minh họa trực quan:

Chúng ta có 2 biến X1 và X2 có tương quan (tuyến tính), được biểu diễn bằng đồ thị sau:

Ta biết rằng khi thực hiện các phân tích đa biến mà trong đó các biến có tương quan với nhau là rất khó chiu!

Ta sẽ loại bỏ sự tương quan này bằng cách xoay trực (cơ sở)

Ta thấy rằng dữ liệu trên trục mới đã giảm sự tương quan đáng kể (biến Y1 và Y2 gần như không tương quan), và sự thay đổi của dữ liệu phụ thuộc phần lớn vào biến Y1, ta có thể chỉ dùng một biến Y1 để biểu diễn dữ liệu, điều này giúp ta giảm số chiều dữ liệu mà không làm giảm quá nhiều "phương sai" của dữ liệu. Đây cũng chính là tư tưởng của phương pháp PCA. Sau đây chúng ta sẽ làm rõ hơn về mặt lý thuyết của phương pháp này

1.2. Áp dụng phương pháp PCA vào tài chính:

Phương thức giảm chiều dữ liệu để dự báo giá chứng khoán có thể được sử dụng (số lượng hiện tại còn khá ít) mặc dù hiện nay đã có rất nhiều kỹ thuật dự báo thị trường chứng khoán nói chung và giá cổ phiếu nói riêng.

Dự báo lợi nhuận của thị trường chứng khoán theo ngày bằng cách sử dụng kỹ thuật PCA và 02 kỹ thuật PCA phi tuyến khác là phân tích thành phần chính mờ mạnh (RFPCA) và phân tích thành phần chính hạt nhân (KPCA) để giảm chiều của tập dữ liệu và sử dụng kỹ thuật mạng notron nhân tạo (ANN) để phân lớp. Bài báo đó đã chỉ ra rằng PCA+ANN cho kết quả dự báo phân lớp tốt hơn so với RFPCA+ANN và KPCA+ANN.

sử dụng kỹ thuật PCA để giảm tiếp chiều biến của tập dữ liệu sau lần giảm đầu và cuối cùng sử dụng mô hình ADL được ước lượng theo phương pháp hồi quy nhiều biến để dự báo chỉ số VNINDEX theo ngày. Độ chính xác dự báo theo phương pháp này tốt hơn so với phương pháp được đề xuất trong

2. Tổng quan các thư viện sử dụng:

2.1. Khái niệm về Scikit-learn:

Thư viện của Python cho phép sử dụng phương pháp PCA, đó là: sklearn

Scikit-learn (Sklearn) là thư viện mạnh mẽ nhất dành cho các thuật toán học máy được viết trên ngôn ngữ Python. Thư viện cung cấp một tập các công cụ xử lý các bài toán machine learning và statistical modeling gồm: classification, regression, clustering, và dimensionality reduction.

Thư viện được cấp phép bản quyền chuẩn FreeBSD và chạy được trên nhiều nền tảng Linux. Scikit-learn được sử dụng như một tài liệu để học tập.

Để cài đặt scikit-learn trước tiên phải cài thư viện SciPy (Scientific Python). Những thành phần gồm:

- Numpy: Gói thư viện xử lý dãy số và ma trận nhiều chiều
- SciPy: Gói các hàm tính toán logic khoa học
- Matplotlib: Biểu diễn dữ liệu dưới dạng đồ thị 2 chiều, 3 chiều
- IPython: Notebook dùng để tương tác trực quan với Python
- SymPy: Gói thư viện các kí tự toán học
- Pandas: Xử lý, phân tích dữ liệu dưới dạng bảng

2.2.Mô hình GMM (Gaussian Mixture Model):

Mô hình Gaussian hỗn hợp (Gaussian Mixture Model - GMM) là một hàm tham số mật độ xác suất được biểu diễn như là một tổng trọng số của các mật độ Gaussian thành phần

Để đại diện cho một quần thể con được phân phối chuẩn trong một tổng thể, chúng tôi sử dụng Gaussian Mixture Model. GMM không yêu cầu dữ liệu thuộc về dân số con. Điều này cho phép mô hình tự động tìm hiểu các quần thể con. Vì chúng ta không biết sự phân công của dân số con, nên nó không được giám sát.

Tại sao chúng ta cần Gaussian Mixture Model?

Có hai lĩnh vực phổ biến nhất của Machine learning – Học có giám sát và Học không được giám sát. Chúng ta có thể dễ dàng phân biệt giữa hai loại này dựa trên bản chất của dữ liệu mà chúng sử dụng và các phương pháp tiếp cận để giải quyết vấn đề. Để phân cụm các điểm dựa trên các đặc điểm tương tự, chúng tôi sử dụng các thuật toán phân cụm.

Các mô hình Gaussian (GMM) thường được sử dụng để phân cụm dữ liệu. Bạn có thể sử dụng GMM để thực hiện phân cụm cứng hoặc phân cụm mềm trên dữ liệu truy vấn. Để thực hiện phân cụm cứng, GMM gán các điểm dữ liệu truy vấn cho các thành phần thông thường đa biến để tối đa hóa xác suất sau thành phần, được cung cấp dữ liệu. Nghĩa là, với một GMM được sử dụng, cụm gán dữ liệu truy vấn cho thành phần mang lại xác suất nghiệm cao nhất.

2.3. Phân kỳ Kullback-Leibler

Kullback–Leibler (hay còn gọi là khoảng cách Kullback–Leibler, entropy tương đối) là một phép đo cách một phân phối xác suất khác biệt so với cái còn lại, phân phối xác suất tham chiếu. Các ứng dụng chứa đặc tính entropy thông tin quan hệ trong các hệ thống thông tin, ngẫu nhiên theo chuỗi thời gian liên tục, và thông tin đạt được khi so sánh các mô hình thống kê suy luận. Tương phản với sự thay đổi thông tin, phân kỳ Kullback–Leibler là một phép đo bất đối xứng phân phối thông minh và vì vậy không đủ điều kiện là một metric thống kê có tính lây lan. Trong trường hợp đơn giản, một phân kỳ Kullback–Leibler có giá trị 0 chỉ ra rằng hai phân phối là giống nhau. Nói cách đơn giản, phân kỳ Kullback–Leibler là một phép đo sự ngạc nhiên, với nhiều ứng dụng khác nhau

CHƯƠNG 3: PHÂN TÍCH BỘ DỮ LIỆU

1.Mô tả dữ liệu nguồn:

Ở bài báo cáo này, em lấy dữ liệu từ gói vnstock để đơn giản việc crawl data. Đầu tiên là việc lấy dữ liệu từ các sàn chứng khoán, với phương châm sử dụng tối đa những thứ có sẵn, em dùng tool https://github.com/phamdinhkhanh/vnquant.

Dùng tool này mình viết module lấy dữ liệu từ VNDIRECT. Các mã chứng khoán mình quan tâm mình lưu trữ trên bộ nhớ của máy.

2. Phân tích kết quả:

2.1.Import thư viện liên quan:

```
import pandas as pd
import numpy as np
import datetime as dt
import seaborn as sns
import matplotlib.pyplot as plt
from math import log2
from scipy.special import rel_entr
from operator import itemgetter
from vnstock import *
import cufflinks as cf
cf.go offline()
import plotly.io as pio
from sklearn.cluster import KMeans
from sklearn.decomposition import PCA
from sklearn.preprocessing import StandardScaler, normalize
from sklearn.mixture import GaussianMixture
from sklearn.metrics import silhouette score
from sklearn import metrics
```

Sau khi đã import các thư viện như trên, chúng ta đã có thể liệt kê ra được các công ty đã thực hiện IPO cũng như niêm yết trên cả 3 sàn chứng khoán HOSE, HNX, Upcom.

```
#Liêt kê các mã chứng khoán có trên thi trường
df = listing_companies()
df.head()
   ticker group_code
                                                   company_name
                                                                         company_short_name
                        Công ty Cổ phần Đầu tư Phát triển Máy Việt Nam Đầu tư Phát triển Máy Việt Nam
 0 VVS UpcomIndex
    XDC UpcomIndex Công ty TNHH MTV Xây dựng Công trình Tân Cảng Xây dựng Công trình Tân Cảng
                                   Công ty Cổ phần Gang Thép Hà Nội
    HSV UpcomIndex
                                                                             Gang Thép Hà Nội
                                 Công ty Cổ phần Than Cao Sơn - TKV
    CST UpcomIndex
                                                                           Than Cao Son - TKV
    BVL UpcomIndex
                                           Công ty Cổ phần BV Land
                                                                                     BV Land
df.shape
(1631, 4)
```

Tạo 1 variable tên là df để lưu trữ tên tất cả các mã chứng khoán. Xem 5 dòng đầu tiên trong dataframe.

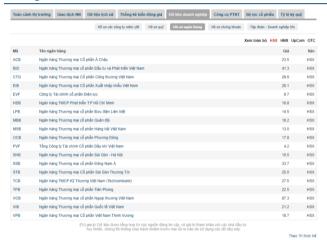
Tiếp theo biểu thị độ dài của mảng - tương ứng với số lượng các phần tử trên mỗi trục (kích thước) hay còn gọi là dòng và cột. Ở đây dữ liệu df của ta có 1641 dòng và 4 cột, tương ứng với 1641 mã/ công ty niêm yết

Giải thích về các columns:

- + ticker: mã chứng khoán
- + group code: Mã đó được giao dịch tại sàn chứng khoán nào
- + company_name: Mỗi mã tương ứng với tên công ty niêm yết
- + company_short_name: tên thường gọi/ tên viết tắt

Theo thống kê tại cafeF (http://s.cafef.vn/du-lieu-doanh-nghiep.chn), hiện nay số lượng công ty niêm yết trên sàn chứng khoán là 1747 công ty(HOSE: 545; HNX: 341; Upcom: 861). Như vậy bộ dữ liệu của chúng ta có khiếm khuyết 106 mã chứng khoán.

Cũng theo cafeF, hiện nay có 17 ngân hàng đang niêm yết trên sàn chứng khoán HOSE bao gồm:

Tiếp theo, tạo 1 list chứa tên các ngân hàng đã niêm yết trên sàn chứng khoán HOSE để phân tích.

```
: #Tạo variable bao gồm các stock codes for analysis ở nhóm ngành Ngân hàng
 a = ['BID', 'CTG', 'VCB', 'VIB', 'EIB', 'HDB', 'MBB', 'STB', 'TCB', 'TPB', 'ACB', 'LPB', 'MSB', 'OCB', 'SHB', 'SSB', 'VPB']
: # Retrieve historical price data of any n stocks
 start = "2017-01-01"
end = dt.datetime.now().strftime("%Y-%m-%d")
  empt_lists = []
  for i in a:
      empt_lists.append(i)
      globals()[i] = stock_historical_data(symbol=i, start_date=start, end_date=end).set_index('TradingDate')
  empt_lists
 ['BID',
   'VCB',
   'EIB'.
   'HDB',
   'MBB',
   'STB'.
   'TPB',
   'ACB'.
   'MSB'
   'OCB'
   'VPB'1
```

Sử dụng gói vnstock để lấy dữ liệu từ ngày 01.01.2017 đến ngày hôm nay (ngày chạy code) thông qua câu lệnh xác định ngày end now().

Tiếp tục sử dụng globals để cho phép thực hiện sửa đổi bên ngoài dataframe ban đầu

Mỗi mã chứng khoán khi giao dịch đều sẽ có OHLCV tương ứng với Open, High, Low, Close, Volume

Tạo 1 variable chỉ chứa giá Close (giá đóng cửa) của 17 mã trên để thực hiện phân tích

```
value_banks = value_banks.resample('W').last()
for tick in empt lists:
    bank_stocks[tick]['Close'].plot(figsize=(15,7),label=tick)
plt.legend();
             CTG
             VCB
             VIB
  80000
             EIB
             MBB
             STB
  60000
             TCB
             TPB
             ACB
             I PB
  40000
             OCB
             SHE
  20000
                                                                  Trading Date
```

Tạo 1 value_bank để chứa giá cổ phiếu theo tuần bằng hàm resample('W'). Sau đó biểu diễn bằng đồ thị line.

Ở đây, giá cổ phiếu của VCB là cao nhất.

```
#Calculate rate of return (% change over time)
stoc_returns = value_banks.pct_change().fillna(method='bfill')
#pct_change(): (current row value - previous row value)/ (previous row value).
stoc_returns.head()

BID CTG VCB VIB EIB HDB MBB STB TCB TPB ACB LPB MSB OCB

TradingDate

2021-03-28 0.068882 0.057597 0.030556 0.172224 0.073684 0.058252 0.076352 0.192612 0.046954 0.059918 0.067797 0.117472 0.039086 0.048832 2021-04-04 0.068882 0.057597 0.030556 0.172224 0.073684 0.058252 0.076352 0.192612 0.046954 0.059918 0.067797 0.117472 0.039086 0.048832 2021-04-11 -0.015556 0.029071 -0.003064 0.000000 0.100490 0.027523 0.059113 0.004425 0.008485 0.017651 -0.007215 0.031237 -0.024379 0.000000 2021-04-18 -0.051912 -0.011760 -0.012320 0.005928 0.167038 -0.048214 -0.036693 -0.026432 -0.027644 -0.038206 -0.037791 0.044024 0.004522 -0.028340 2021-04-25 0.000000 -0.016686 0.079968 0.045102 0.028626 0.009381 0.003326 0.015837 0.001236 0.010869 0.009063 0.060734 -0.011217 -0.041667
```

Tiếp theo chúng ta tính tỷ lệ % thay đổi của giá Close bằng hàm pct_change() - so sánh mọi phần tử với phần tử trước của nó. Và thực hiện fillna() theo phương pháp method='bfill' - sử dụng giá trị bên dưới giá trị bị thiếu để bổ sung. Và chúng ta cùng xem 5 row đầu tiên sau khi tính toán. Vì ngày đầu tiên sẽ không có %thay đổi về giá nên nó được bổ sung từ ngày thứ 2 - tức là ngày sau nó bổ sung.

2.2. Clustering:

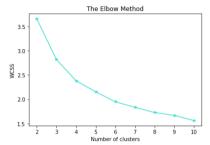
Đầu tiên chúng ta sử dụng phương pháp elbow method để tìm số cụm hợp lí - xác định giá trị tối ưu của k sẽ là bao nhiều. Trước khi thực hiện elbow method thì chúng ta phải kiểm tra xem bộ dữ liệu có giá trị null nào hay không và bắt buộc các variable trong dataframe phải là giá trị int/float không phải là string hay object. Thông qua các câu lệnh dưới đây, chúng ta xác định biến stoc_returns không có giá trị nào bị trống và kiểm tra dtypes cũng đều thỏa.

stoc_returns.isnull().sum()			stoc_returns.info()		
BID	0	<class 'pandas.core.frame.dataframe'=""></class>			
CTG	0	DatetimeIndex: 95 entries, 2021-03-28 to 2023-01-15			
VCB	0	Freq: W-SUN			
VIB	0	Data	columns	(total 17 colum	ıns):
EIB	0	#	Column	Non-Null Count	Dtype
HDB	0				
MBB	0	0	BID	95 non-null	float64
STB	0	1	CTG	95 non-null	float64
TCB	0	2	VCB	95 non-null	float64
TPB	0	3	VIB	95 non-null	float64
ACB	0	4	EIB	95 non-null	float64
	~~-~~	5	HDB	95 non-null	float64
LPB	0	6	MBB	95 non-null	float64
MSB	0	7	STB	95 non-null	float64
OCB	0	8	TCB	95 non-null	float64
SHB	0	9	TPB	95 non-null	float64
SSB	0	10	ACB	95 non-null	float64
VPB	0	11	LPB	95 non-null	float64
dtype:	int64	12	MSB	95 non-null	float64
		13	OCB	95 non-null	float64
	/ //	14	SHB	95 non-null	float64
np.any(np.isnan(value_banks))		15	SSB	95 non-null	float64
np.all(np.isfinite(value_banks))		16			
False			dtypes: float64(17) memory usage: 13.4 KB		

Tiếp theo là thực hiện phương pháp elbow method. Nhìn chart ta thấy điểm khuỷu tay sẽ là 3 tức bộ dữ liệu phân chia với mức k = 3 sẽ hợp lý nhất.

```
# Using the elbow method to find the optimal number of clusters
from sklearn.cluster import KMeans
wcss = []
K = range(2, 11)
for i in K:
    kmeans = KMeans(n_clusters = i, init = 'k-means++', random_state = 5)
    kmeans.fit(stoc_returns)
    wcss.append(kmeans.inertia_)

plt.plot(K, wcss,color = "turquoise",marker = '*')
plt.title('The Elbow Method')
plt.xlabel('Number of clusters')
plt.ylabel('WcSS')
plt.show()
```


Thực hiện phương pháp phân cụm dữ liệu với số cụm là 3 ta được kết quả sau:

```
def get_name(symbol):
    return df['company_short_name'][df['ticker']==symbol].values

def plot_stock(symbol, stocks=value_banks):
    stocks[symbol].plot(title=symbol, label=symbol, alpha=0.9);
kmeans = KMeans(n_clusters=3, random_state=42)
kmeans.fit(stoc_returns.T);

clusters = {}
for l in np.unique(kmeans.labels_):
    clusters[1] = []

for i,l in enumerate(kmeans.predict(stoc_returns.T)):
    clusters[1].append(stoc_returns.columns[1])

for c in sorted(clusters):
    print('cluster' + str(c) + ': ', end='')
    for symbol in clusters[c]:
        print(get_name(symbol), '(' + symbol + ')', end='; ')
    print()

cluster 0: ['BIDV'] (BID); ['VietinBank'] (CTG); ['Vietcombank'] (VCB); ['VIBBank'] (VIB); ['HDBank'] (HDB); ['MBBank'] (MBB);
['Sacombank'] (STB); ['Techcombank'] (TCB); ['Ngân hàng Tiên Phong'] (TPB); ['Ngân hàng Á Châu'] (ACB); ['LienViet Post Bank']

cluster 1: ['SHB'] (SHB);

cluster 2: ['Eximbank'] (EIB); ['SeABank'] (SSB);
```

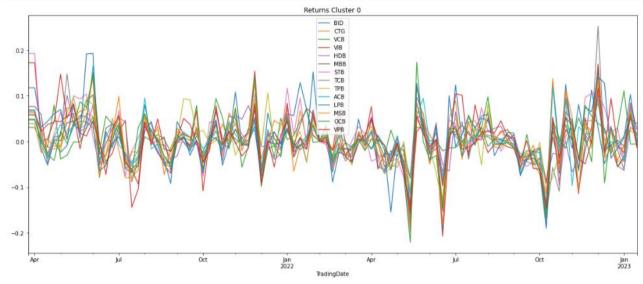
Cụm 1 bao gồm: ['BIDV'] (BID); ['VietinBank'] (CTG); ['Vietcombank'] (VCB); ['VIBBank'] (VIB); ['HDBank'] (HDB); ['MBBank'] (MBB); ['Sacombank'] (STB); ['Techcombank'] (TCB); ['Ngân hàng Tiên Phong'] (TPB); ['Ngân hàng Á Châu'] (ACB); ['LienViet Post Bank'] (LPB); ['MSB Bank'] (MSB); ['Ngân hàng Phương Đông'] (OCB); ['VPBank'] (VPB)

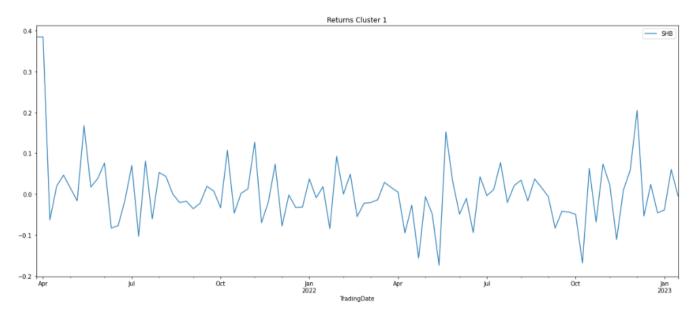
Cụm 2 bao gồm: ['SHB'] (SHB)

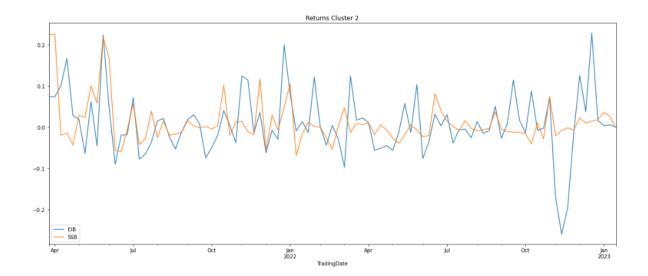
Cụm 3 gồm: ['Eximbank'] (EIB); ['SeABank'] (SSB)

Sau đó, chúng ta bắt đầu visualization theo từng cụm đã chia

```
for c in sorted(clusters):
   plt.figure(figsize = (20,8))
   for symbol in clusters[c]:
      plot_stock(symbol, stocks=stoc_returns)
   plt.title('Returns Cluster' + str(c))
   plt.legend()
   plt.show()
```


2.3. Principal Components Analysis (PCA) và Clustering:

Biểu diễn phân cụm để thấy rõ hơn

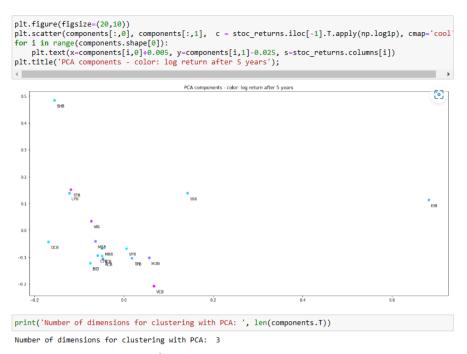
```
pca = PCA(n_components=.5, random_state=10)
components = pca.fit_transform(stoc_returns.T)
print('Number of PCA components', components.shape[1])
print('PCA explained variance ratio:', pca.explained_variance_ratio_)
print('PCA total explained variance: ', np.sum(pca.explained_variance_ratio_))
Number of PCA components 3
PCA explained variance ratio: [0.2496603 0.17912791 0.10410894]
PCA total explained variance: 0.5328971457955183
plt.figure(figsize=(20,10))
plt.scatter(components[:,0], components[:,1])
for i in range(components.shape[0]):
   plt.text(x=components[i,0]+0.008, y=components[i,1]-0.01, s=stoc_returns.columns[i])
plt.title('PCA components');
                                                                               PCA components
               9HB
  0.4
   0.3
  0.2
                     .
₽B

    SSB

                                                                                                                                                               FIB
  0.1
  -0.1
  -0.2

    VCB

                                                                           0.2
```


Sau khi chạy thực tế, chúng ta xác định và thử sai xem có bao nhiều thành phần (components) là hợp lý và mang kết quả tốt nhất. Components là 3 sẽ mang lại hiệu quả nhất.

```
kmeans = KMeans(n clusters=3, random state=42)
kmeans.fit(components);
clusters = {}
for 1 in np.unique(kmeans.labels_):
    clusters[1] = []
for i,l in enumerate(kmeans.predict(components)):
    clusters[l].append(value_banks.columns[i])
for c in clusters:
    print('Cluster ' + str(c) + ': ', end='')
    for symbol in clusters[c]:
        print(get_name(symbol) + ' (' + symbol + ')', end='; ')
    print()
    print()
Cluster 0: ['Sacombank (STB)']; ['LienViet Post Bank (LPB)']; ['SHB (SHB)']; ['SeABank (SSB)'];
Cluster 1: ['BIDV (BID)']; ['VietinBank (CTG)']; ['Vietcombank (VCB)']; ['VIBBank (VIB)']; ['HDBank (HDB)']; ['MBBank (MBB)']; ['Techcombank (TCB)']; ['Ngân hàng Tiên Phong (TPB)']; ['Ngân hàng Á Châu
(ACB)']; ['MSB Bank (MSB)']; ['Ngân hàng Phương Đông (OCB)']; ['VPBank (VPB)'];
Cluster 2: ['Eximbank (EIB)'];
```

Sau khi xác định component = 3 thì chúng ta PCA dữ liệu và nhận về kết quả sau và khác với kết quả clustering.

Có sự khác biệt giữa PCA và K-means (Clustering) là do PCA được sử dụng để giảm kích thước/lựa chọn tính năng/học đại diện, ví dụ: khi không gian tính năng chứa quá nhiều tính năng không liên quan hoặc dư thừa. Mục đích là để tìm ra chiều nội tại của dữ liêu.

Về mặt lý thuyết, phân tích thứ nguyên PCA (việc giữ lại thứ nguyên K đầu tiên cho biết 90% phương sai...không cần phải có mối quan hệ trực tiếp với cụm K Mean), tuy nhiên, giá trị của việc sử dụng PCA đến từ

- -Bản chất của các đối tượng phân tích có xu hướng tập hợp xung quanh/phát triển một cách tư nhiên từ (một phân khúc nhất đinh).
- -PCA loại bỏ các thứ nguyên có phương sai thấp (noise value), do đó, bản thân nó tăng thêm giá trị (và hình thành cảm giác tương tự như phân cụm) bằng cách tập trung vào các chiều chính đó

Các cum mới bao gồm:

Cum 1: ['Sacombank (STB)']; ['LienViet Post Bank (LPB)']; ['SHB (SHB)']; ['SeABank (SSB)'];

Cụm 2: ['BIDV (BID)']; ['VietinBank (CTG)']; ['Vietcombank (VCB)']; ['VIBBank (VIB)']; ['HDBank (HDB)']; ['MBBank (MBB)']; ['Techcombank (TCB)']; ['Ngân hàng Tiên Phong (TPB)']; ['Ngân hàng Á Châu (ACB)']; ['MSB Bank (MSB)']; ['Ngân hàng Phương Đông (OCB)']; ['VPBank (VPB)'];

Cum 3: ['Eximbank (EIB)'];

Sau khi giảm chiều dữ liệu thì có sự phân chia lại về số cụm do PCA cải thiện độ nhiễu (noise value)

2.4. Gaussian Mixture model:

Đầu tiên ta lấy các mã chứng khoán có trong nhóm vn index. Ta đếm được có 417 công ty trong VNindex

```
#Lấy các mã cổ phiếu của VNINDEX group
lst_vnindex = df['ticker'][df['group_code']=='VNINDEX']
lst_vnindex.unique()
array(['FUCTVGF3', 'FUEIP100', 'GMH',
                                                  'FUEKIV30'.
          'FUEDCMID'
                                        'AAA',
                                                  'AAM',
                                                                    'ABR',
                         'FUEKIVFS',
                                                           'AAT',
         'ACB', 'ACC',
'APC', 'APG',
                                              'ÁGR',
                                                       'AGG',
                                                                'AMD',
                                                                          'ACG',
                                                                                   'ANV',
                           'ACL', 'AGM',
                            'APH'.
                                     'HII'.
                                              'ASG'.
                                                        'ASM'.
                                                                          'BAF'
                                                                 'ASP'.
                                                                                    'BBC'
          'BKG',
                  'BMC
                            'BMI'
                                     'RMP'
                                                        'BSI'
                                                                 'BTP
          'TNH',
                  'C32'
                            'C47'
                                      'CAV'
                                              'CCI'
                                                        'CCL'
                                                                 'CDC'
                                                                          'CRE'
                  'CIG'.
                            'CII',
                                     'CKG',
                                              'CLC
                                                        'ADG
                                                                          CLW
                                                                  CLL
                  'CMX
                                     'COM
                                                       'CSM'
          'CTG',
                  'CTT'
                            'TCT'
                                     'CTR'
                                              'CTS'
                                                       'CVT'
                                                                'D2D'
                                                                          'DAG'
                  'DPG',
                                                        'DCL'
                                              DC4
          'ADS'
                            'DBC
                                     'DBT'
                                                                 'DCM'
                                                                          'DGC
                            'DHG'
                                              'TTE'
                                                       'DIG'
                  'DQC', 'DRC', 'DRH', 'DRL', 'DSN', 'DTA', 'DTL'

'DXG', 'DXS', 'DXV', 'FUESSV50', 'E1VFVN30', 'E

'FUESSVFL', 'EVE', 'EVG', 'EVF', 'LEC', 'FCM',
                                                      'DSN', 'DTA', 'DTL', 'DTT',
V50', 'E1VFVN30', 'EIB', 'ELC'
                                                                                'FCN', 'FDC',
  len(lst vnindex)
```

417

Bỏ qua các bước xử lý dữ liệu (Xem đầy đủ tại script code). Sau đó chúng ta sử dụng GMM giảm chiều của các columns

```
scaler = StandardScaler();
scaled_df = scaler.fit_transform(vnindex_returns_b.T);
normalized_df = normalize(scaled_df);

# Converting the numpy array into a pandas DataFrame
normalized_df = pd.DataFrame(normalized_df)

# Reducing the dimensions of the data
pca = PCA(n_components = 2)
X_principal = pca.fit_transform(normalized_df)
X_principal = pd.DataFrame(X_principal)
X_principal.columns = ['P1', 'P2']

X_principal.head(2)

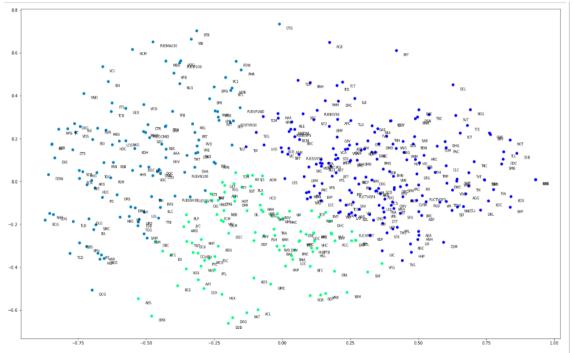
P1 P2

0 0.514732 -0.066347
1 -0.376768 0.554004

gmm = GaussianMixture(n_components = 3)
gmm.fit(X_principal)
```

GaussianMixture(n_components=3)

Tạo vòng lặp thể hiện từng mã cổ phiếu và biểu diễn chúng trên cùng 1 đồ thị

Do ban đầu ta lấy số lượng components = 3, mô hình cho ta thấy biến động về giá của các mã chứng khoán sẽ được phân chia theo 3 nhóm trên. Chiến lược đầu tư có thể linh hoạt theo mức độ biến động giá này.

Đa dạng danh mục đầu tư tránh gom vào tất cả cổ phiếu thuộc cùng 1 nhóm trên đây để tránh sụt giảm về vốn.

Gợi mở: Có thể phân cụm thành nhiều cụm khác nhau tương tự với nhóm cổ phiếu ngân hàng trên sàn HOSE bằng elbow method.

2.5. Phân kỳ Kullback-Leibler

Chúng ta sử dụng KullBack Leibler để tìm danh mục VNINDEX gần đúng

Ý tưởng: Coi dữ liệu là chứng khoán nhóm VNINDEX. Giả sử giá trị của mỗi cột là một phân phối xác suất theo KL, 2 phân phối xác suất gần như giống nhau khi giá trị của KL dần về 0. Vậy tính KL tương ứng cho mỗi cột, K cột có giá trị nhỏ nhất là K chứng minh . Chứng khoán có thể xấp xỉ VNINDEX

```
#Cổ phiếu #K gần bằng(xấp xỉ) VNINDEX
dict(sorted(dic_KL.items(), key = itemgetter(1))[:K])
{'FUEIP100': 0.17906069316954695,
 'E1VFVN30': 0.18512822953816213,
 'BCM': 0.1906439654529453,
 'FUEVFVND': 0.19070561186863075,
 'FUEMAV30': 0.19070736912904562,
 'SJD': 0.1953966179448809,
 'DRC': 0.19616631198428716,
 'KOS': 0.19669784720404215,
 'CDC': 0.19745820859391403,
 'RAL': 0.19802629639348296,
 'DPR': 0.19822943995087022,
 'SSB': 0.19877991687414145,
 'DMC': 0.20024153659150226,
 'HVH': 0.20263069657535218,
 'FUESSVFL': 0.2035999241505572,
 'FPT': 0.20401616496701913,
 'ASP': 0.20494238950744056,
 'HTI': 0.2056076249011129,
 'FIR': 0.2072284336046629,
 'REE': 0.20783949770446697,
 'MSB': 0.20874441088997664.
 'VJC': 0.2089918664587746,
 'FLC': 0.2092245556113489,
 'GAB': 0.2092245556113489,
 'HAI': 0.2092245556113489,
 'DRL': 0.20990916976718563,
 'CLL': 0.21119103374131926,
 'SMB': 0.21261294099223063,
 'FUEKIVFS': 0.21284809230289606,
 'HAX': 0.2146396039932018}
```

Sau khi chạy code ta được kết quả K ban đầu chúng ta chọn là 30 mã chứng khoán có biến động về giá gần với các mã chứng khoán trong VN index nhất.

Vì vậy, nếu chúng ta đầu tư danh mục theo độ biến động thì nhóm 30 mã cổ phiếu này sẽ có biến động giá tương tự nhau nhất - tức nghĩa gần nhau về biến động giá nhất (Tùy vào số lương K ban đầu là 30 hay 3 hay 10) để đưa ra kết luân.

CHƯƠNG 4: PHẦN KẾT LUẬN

Dựa vào việc phân loại công ty dựa vào giá cổ phiếu giúp Nhà đầu tư đưa ra được một danh mục đầu tư có thể tối đa được vốn và bảo vệ nó trước những biến động về giá của các cổ phiếu.

Sử dụng PCA này giúp giảm chiều dữ liệu giúp trực quan hóa các nhóm công ty có cùng biến động về giá với nhau mà ở trước những mô hình khác không thể nào trực quan hóa được.

Tuy nhiên bài báo này vẫn còn 2 nhược điểm chính. Thứ nhất là chưa thực hiện kiểm định để biết phần dư có phương sai thay đổi điều kiện hay không? Nếu có thì khi có những cú sốc tác động đến thị trường chứng khoán (như tình hình thị trường tài chính thế giới thay đổi, chính sách tiền tệ, lãi suất của chính phủ thay đổi,...) phần dư của mô hình sẽ thay đổi đột ngột trong khi mô hình dự báo trung bình không nắm bắt được, dẫn đến hạn chế độ chính xác dự báo. Nhược điểm thứ 2 là: trong số các biến gốc có hệ số tương quan cao với biến đích được lựa chọn lần đầu để sau đó áp dụng kỹ thuật PCA có thể có một số biến có tương quan cao với nhau, khi đó xảy ra hiện tượng một số biến gốc có thể được xác định thông qua một số biến gốc khác. Điều này có nghĩa là có sự dư thừa các biến được lựa chọn lần đầu và có thể đã bỏ sót một số biến thích đáng khác cung cấp thông tin có ích cho dự báo biến đích mặc dù hệ số tương quan của nó với biến đích là không lớn lắm.

TRÍCH DẪN

https://www.researchgate.net/profile/Thanh-Do-

Van/publication/332193485 MO HINH HOA DU BAO GIA CO PHIEU TRONG NGU C ANH DU LIEU SO CHIEU CAO/links/5cdc4026458515712ead7a54/MO-HINH-HOA-DU-BAO-GIA-CO-PHIEU-TRONG-NGU-CANH-DU-LIEU-SO-CHIEU-CAO.pdf

https://vi.wikipedia.org/wiki/M%C3%B4_h%C3%ACnh_Gaussian_h%E1%BB%97n_h%E1%BB%A3p

https://www.kaggle.com/code/demirkaya/clustering-companies-based-on-stock-price-movement

https://phamdinhkhanh.github.io/2019/01/07/Ky_thuat_feature_engineering.html

https://github.com/baolongnguyenmac/DataScienceProject/blob/main/predict1Day.ipy nb

https://nganhangaz.com/cac-ngan-hang-da-niem-yet-tren-san-chung-khoan/

https://codelearn.io/sharing/scikit-learn-trong-python-la-gi

https://tapchinganhang.gov.vn/nghiep-vu-dau-tu-kinh-doanh-chung-khoan-va-phan-loai-chung-khoan-trong-qua-trinh-hach-toan-tai-cac-n.htm

https://vneconomy.vn/nganh-ngan-hang-giai-xong-3-bai-toan-kho-trong-nam-2022.htm

PHŲ CHÚ:

```
PCA phân cum danh mục đầu tư
import pandas as pd
import numpy as np
import datetime as dt
import seaborn as sns
import matplotlib.pyplot as plt
from math import log2
from scipy.special import rel entr
from operator import itemgetter
from vnstock import *
import cufflinks as cf
cf.go offline()
import plotly.io as pio
from sklearn.cluster import KMeans
from sklearn.decomposition import PCA
from sklearn.preprocessing import StandardScaler, normalize
from sklearn.mixture import GaussianMixture
from sklearn.metrics import silhouette score
from sklearn import metrics
#Liệt kê các mã chứng khoán có trên thị trường
df = listing companies()
df.head()
df.shape
#Tạo variable bao gồm các stock codes for analysis ở nhóm ngành Ngân hàng
a = ['BID', 'CTG', 'VCB', 'VIB', 'EIB', 'HDB', 'MBB', 'STB', 'TCB', 'TPB', 'ACB', 'LPB',
'MSB', 'OCB', 'SHB', 'SSB', 'VPB']
# Retrieve historical price data of any n stocks
start = "2017-01-01"
end = dt.datetime.now().strftime("%Y-%m-%d")
empt_lists = []
for i in a:
  empt_lists.append(i)
  globals()[i]
                                 stock_historical_data(symbol=i,
                                                                        start_date=start,
end_date=end).set_index('TradingDate')
empt lists
#Chuyển từ list sang globals
```

```
empt_lists_new = empt_lists
empt_lists_new = globals()
bank_stocks = pd.concat(empt_lists_new, axis = 1, keys = empt_lists)
bank_stocks.head()
value_banks = pd.DataFrame()
for name in empt_lists:
  value_banks[name] = bank_stocks[name]['Close']
value banks.dropna(inplace= True)
value_banks.head()
#Lấy giá cổ phiếu theo tuần
value_banks = value_banks.resample('W').last()
for tick in empt_lists:
  bank_stocks[tick]['Close'].plot(figsize=(15,7),label=tick)
plt.legend();
#Calculate rate of return (% change over time)
stoc_returns = value_banks.pct_change().fillna(method='bfill')
#pct_change(): (current row value – previous row value)/ (previous row value).
stoc_returns.head()
np.any(np.isnan(value banks))
np.all(np.isfinite(value_banks))
# Using the elbow method to find the optimal number of clusters
from sklearn.cluster import KMeans
wcss = []
K = range(2, 11)
for i in K:
  kmeans = KMeans(n_clusters = i, init = 'k-means++', random_state = 5)
  kmeans.fit(stoc_returns)
  wcss.append(kmeans.inertia_)
plt.plot(K, wcss,color = "turquoise",marker = '*')
plt.title('The Elbow Method')
plt.xlabel('Number of clusters')
plt.ylabel('WCSS')
plt.show()
```

Clustering

```
In [16]:
def get name(symbol):
   return df['company short name'][df['ticker']==symbol].values
def plot stock(symbol, stocks=value banks):
   stocks[symbol].plot(title=symbol, label=symbol, alpha=0.9);
kmeans = KMeans(n clusters=3, random state=42)
kmeans.fit(stoc returns.T);
clusters = {}
for l in np.unique(kmeans.labels):
   clusters[1] = []
for i, l in enumerate(kmeans.predict(stoc returns.T)):
   clusters[1].append(stoc returns.columns[i])
for c in sorted(clusters):
  print('Cluster ' + str(c) + ': ', end='')
   for symbol in clusters[c]:
      print(get name(symbol), '(' + symbol + ')', end='; ')
  print()
  print()
for c in sorted(clusters):
   plt.figure(figsize = (20,8))
    for symbol in clusters[c]:
        plot stock(symbol, stocks=stoc returns)
    plt.title('Returns Cluster ' + str(c))
    plt.legend()
```

Principal Components Analysis and Clustering

plt.show()

```
In [18]:
```

```
plt.figure(figsize=(20,10))
plt.scatter(components[:,0], components[:,1], c = stoc returns.iloc[-
1].T.apply(np.log1p), cmap='cool')
for i in range(components.shape[0]):
    plt.text(x=components[i,0]+0.005,
                                                   y=components[i,1]-0.025,
s=stoc returns.columns[i])
plt.title('PCA components - color: log return after 5 years');
print('Number of dimensions for clustering with PCA: ', len(components.T))
kmeans = KMeans(n clusters=3, random state=42)
kmeans.fit(components);
clusters = {}
for l in np.unique(kmeans.labels):
    clusters[1] = []
for i,l in enumerate(kmeans.predict(components)):
    clusters[1].append(value banks.columns[i])
for c in clusters:
    print('Cluster ' + str(c) + ': ', end='')
    for symbol in clusters[c]:
        print(get name(symbol) + ' (' + symbol + ')', end='; ')
    print()
    print()
for c in sorted(clusters):
    plt.figure(figsize = (20,8))
    for symbol in clusters[c]:
        plot stock(symbol, stocks=stoc returns)
    plt.title('Returns (clusters from PCA components) cluster ' + str(c))
    plt.legend()
plt.show()
#Lấy các mã cổ phiếu của VNINDEX group
lst_vnindex = df['ticker'][df['group_code']=='VNINDEX']
lst vnindex.unique()
len(lst vnindex)
start = "2017-01-01"
end = dt.datetime.now().strftime("%Y-%m-%d")
empt lists b = []
```

```
for i in 1st vnindex:
    empt lists b.append(i)
                          stock historical data(symbol=i, start date=start,
    globals()[i]
                 =
end date=end).set index('TradingDate')
empt lists new b = empt lists b
empt lists new b = globals()
bank stocks b = pd.concat(empt lists new b, axis = 1, keys = empt lists b)
bank stocks b.tail()
value banks b = pd.DataFrame()
for name in empt lists b:
    value banks b[name] = bank stocks b[name]['Close']
value banks b.dropna(inplace= True)
#Calculate profit margin
vnindex returns b = value banks b.pct change().fillna(method='bfill')
vnindex returns b.head()
scaler = StandardScaler();
scaled df = scaler.fit transform(vnindex returns b.T);
normalized df = normalize(scaled df);
# Converting the numpy array into a pandas DataFrame
normalized df = pd.DataFrame(normalized df)
# Reducing the dimensions of the data
pca = PCA(n components = 2)
X principal = pca.fit transform(normalized df)
X principal = pd.DataFrame(X principal)
X principal.columns = ['P1', 'P2']
X principal.head(2)
gmm = GaussianMixture(n components = 3)
gmm.fit(X principal)
plt.figure(figsize=(24,15))
plt.scatter(X principal['P1'], X principal['P2'],
            c = GaussianMixture(n components = 3).fit_predict(X_principal),
alpha = 1, cmap='winter')
for i in range(X principal.shape[0]):
    plt.text(x=X principal['P1'][i]+0.025,
                                               y=X principal['P2'][i]-0.025,
s=vnindex returns b.columns[i], fontsize=8)
```

```
plt.show()
```

```
KullBack Leibler để tìm danh mục gần bằng với VNINDEX
                                                                   In [47]:
#Chuyển về dưới dạng phân phối sác xuất ([0,1])
def softmax(Z):
   e Z = np.exp(Z)
   A = e_Z / e_Z.sum(axis = 0)
   return A
                                                                   In [48]:
vnindex returns b = softmax(vnindex returns b)
                                                                   In [49]:
len(vnindex returns b)
list sum, idx = [], []
for i in vnindex_returns_b.columns:
    tong = 0
    for j in vnindex returns b.columns:
        kl pq =
                                sum(rel entr(list(vnindex returns b[i].values),
list(vnindex returns b[j].values)))
        tong += kl pq
    idx.append(i)
    list sum.append(tong)
dic KL = dict(zip(idx, list sum))
#Cổ phiếu #K gần bằng(xấp xỉ) VNINDEX
K = 30
dict(sorted(dic KL.items(), key = itemgetter(1))[:K])
```